

Biotopu valsts līmeņa aizsardzības mērķu (FRV) noteikšana: datu izvēle un eksperta apsvērumi

Biotopa kods	3140
Biotopa nosaukums	Ezeri ar mieturaļģu augāju
Eksperts	Lauma Vizule-Kahovska
Darbs pabeigts	28.03.2024.
Vispārējās piezīmes	Visiem ES nozīmes saldūdeņu biotopiem vēstures references platību noteikšanai tika izmantota pašreizējā (DDPS "Ozols", 2024. gada februāris, 4.pielikums) platība, kas ir līdz šim precīzākā un detalizētākā pieejamā informācija par saldūdeņu biotopu platībām un izplatību Latvijā. FRA noteikšanā izmantotā metode – novērtēšana laika nogrieznī –, no CV vērtībās "kāpjoties atpakaļ", lai noteiktu saldūdeņu biotopu HDV un REF vērtības, un nosakot mērķplatību jeb references platību.

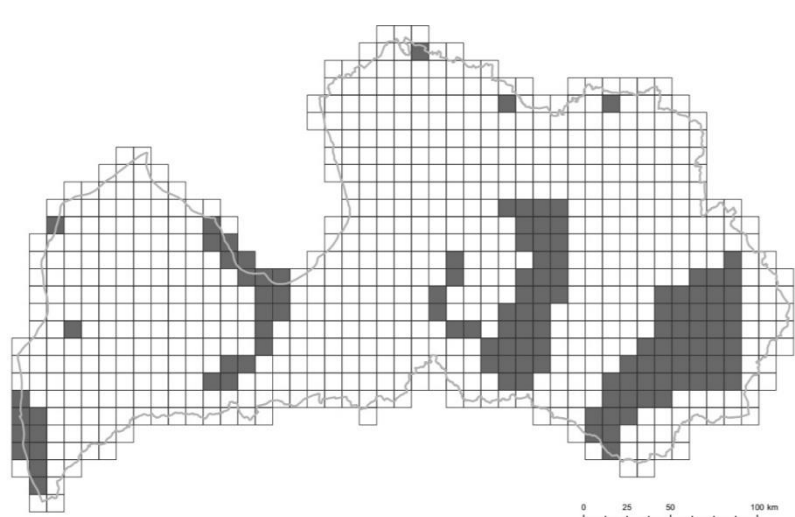
FRA noteikšanā izmantotā metode – novērtēšana laika nogrieznī

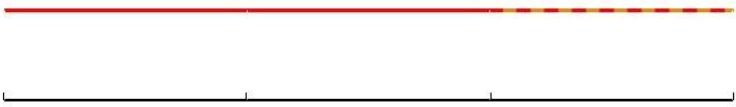
REF min, km²	81,79 km ² REF platība = CV platība. Lielāko šim biotopam atbilstošo platību veido seklie piejūras ezeri: Kaņieris, Engures ezers, Papes ezers. Šie ezeri ir hidroloģiski pārveidoti pirms 1990. gada (Grupa 93, 2007; Eiropprojekts, 2011; Enviroprojekts, 2023), kas būtiski ietekmējis arī šī ES nozīmes biotopa platību. Atjaunot ezeru vēsturiskās platības nav iespējams bez fundamentālas ainavas rekonstrukcijas.
REF max, km²	81,79 km ² Pieņemts, ka REF max ir vienāds ar REF min.
REF vid., km²	81,79 km ²
REF periods	1990. gads Kā vēsturiskā reference tika izmantots 1990. gads atbilstoši metodikas (Auniņš, Opermanis, 2022) ieteikumam. 1990. gads ir laiks, kad fundamentālās ainavas izmaiņas Latvijā (mežu-lauksaimniecības zemju īpatsvara attiecība u. c.), kas notika no II pasaules kara līdz Latvijas neatkarības atgūšanai, ir nosacīti apstājušās, un šodien ne īstermiņā, ne ilgtermiņā "iepriekšējais stāvoklis" praktiski nav atgriežams. Laika posms starp izvēlēto references gadu un 2023. gadu arī aptuveni atbilst četriem Biotopu direktīvas 17. panta ziņošanas periodiem, un to var interpretēt kā ilgtermiņa tendenci.
HDV min, km²	81,79 km ² Kā HDV nav izmantota ne ES nozīmes biotopa platība, ko Latvija ziņoja Eiropas Komisijai par biotopu stāvokli, iestājoties ES 2004. gadā (EIONET, 2024 – Biotopu direktīvas 17. panta ziņojums par periodu no 2001. līdz 2006. gadam), ne 2013. gadā ziņotā platība (par periodu no 2007. līdz 2012. gadam). Ņemot vērā būtiski uzlabotas zināšanas par 3140 biotopu Latvijā, uz 2004. gadu attiecināmā ziņotā biotopa platība neatspoguļo patieso tā laika

	situāciju, jo informācija par ES nozīmes saldūdeņu biotopiem Latvijā bija fragmentāra un nepietiekama. Ir mainījusies un precizēta arī ES nozīmes biotopu noteikšanas metodika.
HDV max, km²	81,79 km ² Pieņemts, ka HDV max ir vienāds ar HDV min.
HDV vid., km ²	81,79 km ² HDV platība = CV platība.
CV, km ²	81,79 km ² Aktuālie dati par šī ES nozīmes biotopa izplatību un platībām DDPS "Ozols" (01.02.2024.).
CO platību summa valstī, km ²	74,33 km ²
Ilgtermiņa tendence, automātiski	1
Vai paredzamas biotopa platības izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	Nē. Klimata pārmaiņām nav tiešas ietekmes uz saldūdeņu biotopu platību. Taču ir paredzams, ka klimata pārmaiņas ietekmēs saldūdeņu kvalitāti. Iespējamās ūdens noteces režīma pārmaiņas un eutrofikācijas intensitātes paaugstināšanās, kā rezultātā izmainīsies gan sugu un struktūru, gan funkciju kvalitāte.
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	Jā.
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	Nē. ES nozīmes biotopa 3140 izplatību nosaka ūdeņu un nogulumu ķīmiskais sastāvs, jo biotops pārsvarā sastopams ar kalcija un magnija savienojumiem bagātīgos ūdeņos. Šim biotopam nav raksturīga antropogēna rakstura biotopa platību fragmentācija.
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	Nē. References periodā (kopš 1990. gada) šim biotopam nav notikusi vērā ņemama platības samazināšanās.
Vai biotopa izplatības areālam kādā no laika nogriežņiem ir bijušas negatīvas tendences?	Nē.
Papildjautājumu summa	20
Intervāls	—
Atbilstošs scenārijs saskaņā ar metodikas 8. att.	1. scenārijs

(ilgtermiņa tendence)	<p>1. $FRV = HDV = CV$</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRA (~2040)</p>
FRA	<p>81,79 km² FRA = CV</p> <p>Noteikts, balstoties uz ilgtermiņa tendenci, izvērtējot labākos pieejamos datus, un eksperta vērtējumu. ES nozīmes stāvošu saldūdeņu biotopiem atbilst tikai dabiskas izcelsmes ezeri. ES nozīmes biotopa 3140 platību nav iespējams palielināt, jo lielie, seklie piejūras ezeri nav atjaunojami bez fundamentālas ainavas rekonstrukcijas.</p> <p>Nepieciešama pašreizējās biotopa platības un kvalitātes saglabāšana.</p>

FRR noteikšanā izmantotie apsvērumi

Vai izplatības areāla HDV ir visa Latvija?	<p>Nē.</p> <p>Biotopa sastopamību nosaka ezera ūdeņu un nogulumu ķīmiskais sastāvs. Biotopam atbilstošo ezeru ūdeņos dominē bikarbonātu un kalcija joni, kuru saturu un koncentrāciju nosaka galvenokārt dolomītu vai kalcītu saturošo iežu dēdēšana (Urtāns, 2017).</p>
Vai biotops aizņem visu iespējamo areālu Latvijā?	<p>Jā.</p> <p>Biotops sastopams reti Latvijas teritorijā – pārsvarā seklos, ar kalcija un magnija savienojumiem bagātos ūdeņos. Lielākās biotopa platības aizņem lagūnas tipa ezeri (Urtāns, 2017). Pašreizējais biotopa izplatības areāls ir 11 423 km², kas noteikts 10 x 10 km kvadrātu tīklā (koordinātu sistēma ETRS89-LAEA, EPSG:3035), izmantojot Biotopu direktīvas 17. panta ziņojuma Range tool (izmantojot gap distance 4).</p> <p>3140 range, gap distance 4</p> <p>0 25 50 100 km</p>

Vai biotopa areāls Latvijā ir samazinājies, un pārmaiņas nav saistītas tikai ar uzlabotām zināšanām par biotopa izplatību?	Nē. Biotopa izplatības areāls nav samazinājies.
REF min, km²	—
REF max, km²	—
REF vid., km²	—
REF periods	—
HDV min, km²	—
HDV max, km²	—
HDV vid., km²	—
CV (pašreizējais areāls), km²	11 423 km ²
Saskaņā ar Metodikas 8. att. atbilstošs scenārijs un mērķa scenārijs	<p>1. scenārijs</p> <p>1. FRV = HDV = CV</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRR (~2040)</p>
Vai paredzamas areāla izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	—
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	—
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	—
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	—
Vai biotopa platībai kādā no laika nogriežņiem ir bijušas negatīvas tendences?	—

Papildjautājumu summa	—
Intervāls	—
FRR	11423 km² FRR = CV

Literatūra un dati

Auniņš A., Opermanis O. 2022. Vadlīnijas sistemātiskai sugu un biotopu aizsardzības mērķu noteikšanai. Versija 2.0. Latvijas Universitāte, Dabas aizsardzības pārvalde, https://latvianature.daba.gov.lv/wp-content/uploads/2022/10/Vadlinijas_sugu_biotopu_aizsardzibas_merkjiem_2.0.pdf.

EIONET 2024. Article 17 web tool, <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/>.

Eiropprojekts 2011. Dabas parka „Enguresezers” dabas aizsardzības plāns. Plāns izstrādāts laika posmam no 2011. gada līdz 2025. gadam. SIA “Enviroprojekts”, Rīga, <https://www.daba.gov.lv/lv/media/906/download>.

Enviroprojekts 2023. Ķemeru Nacionālā parka dabas aizsardzības plāns 2023.–2035. gadam. SIA “Enviroprojekts”, Rīga (izstrādes stadijā).

Grupa 93, 2007. Dabas parka “Pape” dabas aizsardzības plāns. Plāns izstrādāts laika posmam no 2007. līdz 2018. gadam. SIA “Grupa 93”, Rīga, <https://www.daba.gov.lv/lv/media/1059/download>.

Pielikumi

4. pielikums – aktuālās biotopa 3140 platības (01.02.2024., DDPS “Ozols”), vektordatu slānis.